

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Debate
ΣΩΤΗΡΗΣ ΒΑΝΔΩΡΟΣ

Τι είναι ένας πολίτης;

«Ποιος μπορεί να αποκτήσει την ελληνική ιθαγένεια;» Όπως γράφτηκε αφορμή τη διαμάχη που ξέσπασε σχετικά με το νομοσχέδιο -ψηφισμένος νόμος του κράτους πλέον- για την κτήση της ιθαγένειας από μετανάστες, από μόνο του το ερώτημα είναι σημαντικό. Διότι εν πολλοίς μέχρι τώρα ερχόταν στην επιφάνεια το αντίστροφο ερώτημα: «Ποιος μπορεί να απολέσει την ελληνική ιθαγένεια;». Ποιος λοιπόν έχει τη δυνατότητα να γίνει Έλληνας πολίτης;

Σίγουρα μπορεί κανείς να επιχειρηματολογήσει ατέρμονα για τις προϋποθέσεις - τόσα χρόνια διαμονής στη χώρα, όχι τόσα-τέτοια κατάσταση ποινικού μητρώου, όχι εκείνη αυτή η σχέση με Έλληνες, όχι η άλλη κ.ο.κ. Αλλά, όσοι ήγειραν παθιασμένα αντιρήσεις στην προοπτική πολιτογράφησης των μεταναστών, στην πλειονότητά τους, θεωρούν άτοπο το ίδιο το ερώτημα. Όπως διατυπώθηκε καθαρά και συνθηματικά από όσους δεν είχαν λόγο να μασήσουν τα λόγια τους, «Έλληνας γεννιέσαι, δεν γίνεσαι».

Αυτή η δημοφιλής αντίληψη ανάγει την πολιτική σχέση σε βιολογική κατηγορία: Έλληνα σε κάνει το τυχαίο γεγονός ότι γεννήθηκες από Έλληνες. Τελεία και παύλα. Ασφαλώς, δεν ορίζουμε τις συνθήκες στις οποίες ερχόμαστε στον κόσμο, αλλά δεν πρέπει να παραγνωρίζεται το γεγονός ότι όντας άνθρωποι -κι όχι προϊόντα γενετικού προγραμματισμού- συνάπτουμε σχέσεις κοινωνικές και σχέσεις πολιτισμού. Και σε καθεστώς ελευθερίας,

παίρνουμε αποφάσεις και κάνουμε επιλογές ως προς τις συλλογικότητες -μικρές ή μεγάλες- στις οποίες θέλουμε να ανήκουμε. Η ταυτότητά μας δεν είναι προκαθορισμένη και οριστική. Τι διαμορφώνουμε στην πορεία του βίου μας και δεν είμαστε αναγκαστικά δέσμοι της καταγωγής μας. Επομένως, δεν υπάρχει καταρχήν τίποτε το παράλογο ή αβάσιμο στην αξίωση ενός «ξένου» να πολιτογραφηθεί.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

Όψεις μετανάστευσης και μεταναστευτικής πολιτικής στην Ελλάδα σήμερα

ΕΠΙΜ. ΙΩΑΝΝΑ ΤΣΙΓΚΑΝΟΥ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Μετανάστευση και ένταξη των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία

ΕΠΙΜ. ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

GUTENBERG

Μουσαφεράτ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΛΑΔΑΣ

FUTURA

Μετανάστευση, ετερότητα και θεσμοί υποδοχής στην Ελλάδα

ΕΠΙΜ. ΑΝΔΡΕΑΣ ΤΑΚΗΣ

ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ

Αν τώρα εξετάσουμε το ζήτημα από την πλευρά του κράτους, θα διαπιστώσουμε ότι ιστορικά η ιδιότητα του πολίτη και οι προϋποθέσεις της δεν είναι ούτε αυτονόητες ούτε αμετάβλητες. Επικαλούμαστε συχνά ως πρότυπο δημοκρατίας

την κλασική Αθήνα. Αλλά, πολίτες ήταν τότε μόνο οι άρρενες γηγενείς Αθηναίοι, δηλαδή ένα μικρό ποσοστό του πληθυσμού, εφόσον πολιτικά δικαιώματα δεν είχαν οι γυναίκες, οι μέτοικοι και φυσικά οι δούλοι.

Αλλά και κατά τη νεότερη εποχή, σε πολλά δημοκρατικά, κατά τα άλλα, κράτη δεν ήταν καθόλου λίγοι οι αποκλεισμένοι: πολίτες λογίζονταν αρχικά μόνο όσοι είχαν φοροδοτική ικανότητα, επομένως εξαιρούνταν οι πλατιές μάζες των φτωχών στρωμάτων, στις ΗΠΑ χρειάστηκαν σχεδόν ένας αιώνας κι ένας εμφύλιος πόλεμος για να καταργηθεί η δουλεία, ενώ στις περισσότερες χώρες έπρεπε να εισέλθουμε βαθιά στον 20ό αιώνα για να αποκτήσουν και οι γυναίκες πλήρη πολιτικά δικαιώματα - στην Ελβετία το 1971! Κι αν μην ξεχνάμε ότι, ενώ στις μέρες μας θρηνολογούμε τη μοίρα των ξεριζωμένων Μικρασιατών, όταν ήρθαν πρόσφυγες το 1922, πολλοί από τους υπόλοιπους Έλληνες δεν ήθελαν να εξομειωθούν πολιτικά μαζί τους.

Παρατηρούμε, ωστόσο, ότι με την πάροδο του χρόνου διευρύνεται η έννοια του πολίτη, περιλαμβάνοντας όλο και περισσότερες κατηγορίες του πληθυσμού. Στην εποχή μας -την εποχή της παγκοσμιοποίησης, των μεταναστευτικών ροών, των ανοικτών συνόρων, της Ευρωπαϊκής Ένωσης- η εμμονή σε φυλετικά ιδεολογήματα και σε φοβικές αντιδράσεις περί δήθεν απώλειας εθνικών μας γνωρισμάτων από την πολιτογράφηση αλλοδαπών που ζουν κι εργάζονται εδώ, δεν είναι παρά αναχρονισμός. Οι μετανάστες είναι οι νέοι πολίτες.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

«Στο όνομα μιας ιδέας, όχι της οργής!»

Ο διαπρεπής Γάλλος φιλόσοφος **Αλέν Μπαντιού** μιλάει για την Αθήνα, τον έρωτα, τον καπιταλισμό και δεν παύει να οραματίζεται έναν δικαιότερο κόσμο. **Της Δήμητρας Αθανασοπούλου**

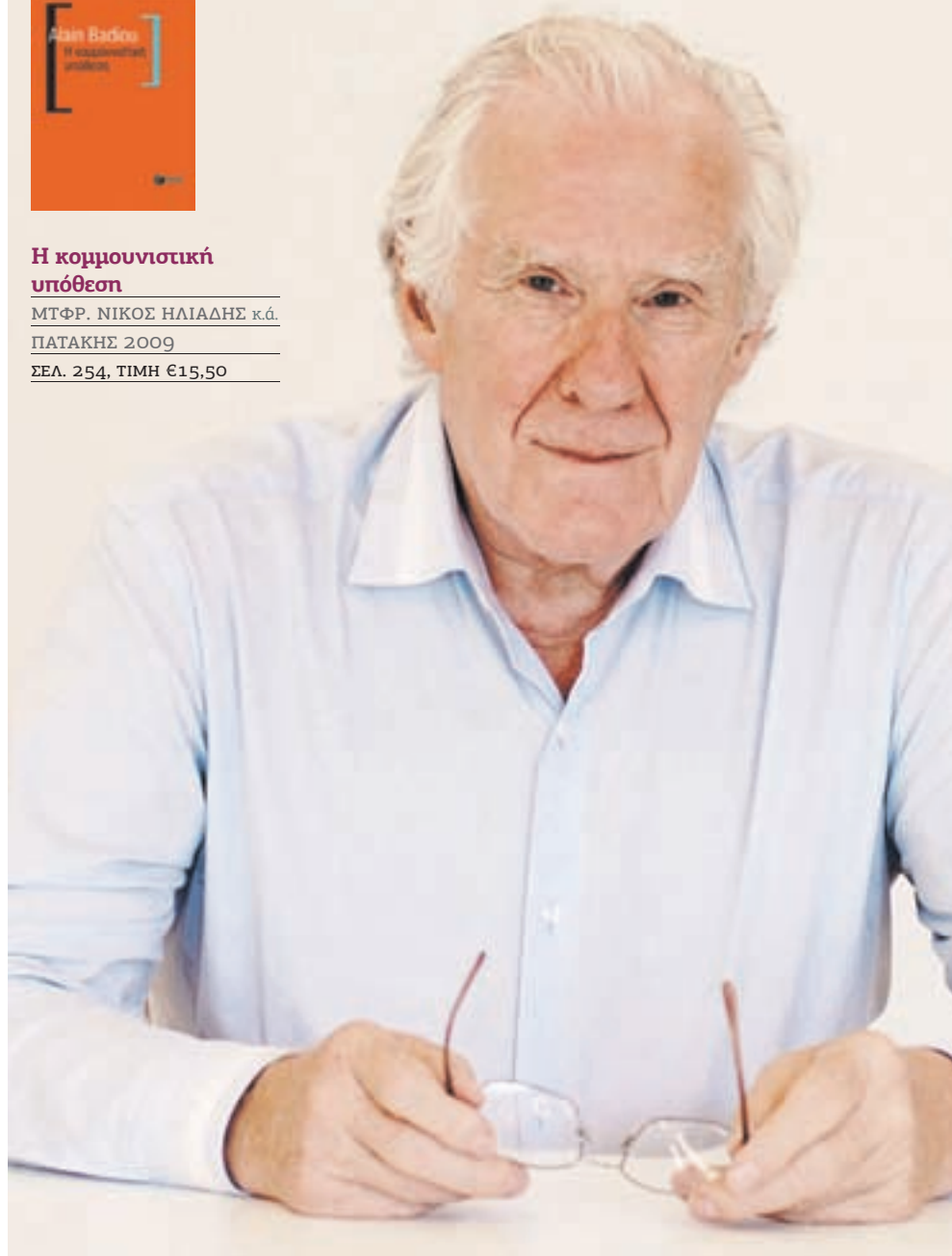

Η κομμουνιστική υπόθεση

ΜΤΦΡ. ΝΙΚΟΣ ΗΛΙΑΔΗΣ κ.ά.

ΠΑΤΑΚΗΣ 2009

ΣΕΛ. 254, ΤΙΜΗ €15,50

Ο Alain Badiou διδάξε επί 30 χρόνια στο Πανεπιστήμιο Paris VIII και έπειτα ανέλαβε τη διεύθυνση του Τμήματος Φιλοσοφίας της École Normale. Μία από τις πιο ριζοσπαστικές φωνές της γαλλικής διανόησης, βρέθηκε σχετικά πρόσφατα στην Αθήνα ως προσκεκλημένος του Γαλλικού Ινστιτούτου και του περιοδικού «Αλήθεια», στο πλαίσιο διεθνούς συνεδρίου αφιερωμένου στο έργο του. Τον συναντήσαμε σε ένα καφέ στην καρδιά της πόλης, λίγες ώρες πριν από την πτήση του για Παρίσι. Μας μίλησε για τις μεγάλες ιδέες και την έλλειψή τους, προτείνοντας κοινωνική αλλαγή χωρίς βία. Σήμερα, στα 72 του χρόνια, μέσω του «Εγκωμίου του έρωτα», πιστός πάντα στην αρχαία ελληνική σκέψη, κάνει λόγο για την αγάπη και τον καπιταλισμό. **Είστε πλέον συστηματικός επισκέπτης της Αθήνας. Έχει περάσει μόλις ένας χρόνος από την τελευταία σας επίσκεψη στη χώρα**

μας κατά τη διάρκεια έντονης κοινωνικής και πολιτικής κρίσης.

Η Αθήνα παραμένει ένας συμβολικός τόπος για τους φιλοσόφους, τόπος δημιουργίας. Για μένα, εδώ υπάρχει πάντα ένα κοινό που ενδιαφέρεται για τη μετάδοση της φιλοσοφίας. Όσο για την εξέγερση του Δεκεμβρίου, έδειξε νέες δυνατότητες των νέων σε όλο τον κόσμο.

Στην τελευταία σας διάλεξη στην Αθήνα είπατε να μην κρίνουμε την πολιτική εκ των αποτελεσμάτων. Αλλά τι;

Όταν ακολουθούμε μια πολιτική, δεν πρέπει να κρίνουμε από το τελικό αποτέλεσμα, γιατί δεν υπάρχει τελικό αποτέλεσμα. Είναι μια ολόκληρη διαδρομή. Για παράδειγμα, για την κρίση δεν ευθύνονται συγκεκριμένοι πολιτικοί. Θα μπορούσε να είναι οποιοσδήποτε στη θέση τους.

Στο βιβλίο σας «Ποιανού πράγματος το όνομα είναι ο Σαρκοζί» κάνατε έναν παραλληλισμό ανάμεσα στον Σαρκοζί και στον Πετέν ή, ακριβέστερα, πα-

ραλληλίσατε την επιλογή τους από τον γαλλικό λαό.

Ο παραλληλισμός αφορά τους λόγους για τους οποίους οι Γάλλοι ψήφισαν τον Σαρκοζί και τον Πετέν. Να μην ξεχνάμε ότι η πλειοψηφία των Γάλλων επέλεξε και τους δύο. Και ασ μην ίσχυε αυτό στην πορεία. Και στις δύο περιπτώσεις, ο κόσμος πίστευε πως κάποιος άλλος θα έλυσε τα προβλήματα στη θέση του. Πρόκειται για

Ο Σαρκοζί είναι τυχοδιώκτης

νοοτροπία υποχώρησης, συνθηκολόγησης. Παραχωρούμε την εξουσία σε έναν τυχοδιώκτη που υπόσχεται ότι «θα αλλάξει κάτι». Όταν λοιπόν ο Πετέν φέρθηκε σκληρά στους Εβραίους, οι Γάλλοι γύρισαν το βλέμμα αλλού, το ίδιο κάνουν τώρα με τον Νικολά Σαρκοζί και τη βίαιη μεταναστευτική πολιτική του.

Επαναλαμβάνετε συχνά ότι δεν πρέπει να ταυτίζουμε την κομμουνιστική ιδέα με την περίοδο του 20ού αιώνα. Ποια είναι η δική σας «κομμουνιστική υπόθεση»;

Έχουν υπάρξει δύο περιοδοί: Ο κομμουνισμός ξεκίνησε τον 17ο αιώνα ως πρόταση για μια κοινωνία που δεν εξαρτάται από την ιδιοκτησία. Τον 20ό αιώνα, τη δεύτερη περίοδο, δημιουργήθηκε το κομμουνιστικό κόμμα με βία και καταστροφή. Αυτή η αντιφατική επιχείρηση που ήθελε να ελευθερώσει τον κόσμο μέσω του τρόμου δεν υφίσταται πλέον. Θα μπορούσαμε να φανταστούμε τον κομμουνισμό σε ένα τρίτο στάδιο, αποσυνδεδεμένο από την εξουσία.

Πόσο εφικτό είναι να αποσυνδεθεί η πολιτική από την εξουσία;

Θα πρέπει να ξεπεράσουμε την εμμονή με τη συντριβή του αντιπάλου, να ξεπεράσουμε την ιστορία της καταστολής και της βίας. Οφείλουμε να το ελπίζουμε!

Πότε ωστόσο είναι θεμιτή η βία;

Η μόνη θεμιτή βία είναι η αμυντική. Όταν κάποιος επιχειρεί να επιτεθεί σε δικαιώματα που έχουμε, για παράδειγμα. Διαφορετικά, η βία παίρνει τη θέση της ιδέας.

Ακόμα και στην περίπτωση μιας επανάστασης;

Επανάσταση σημαίνει αλλαγή καθεστώτος. Όταν κάποιος άνθρωπος ανατρέπουν ένα καθεστώς και το αντικαθιστούν με ένα άλλο μέσω της βίας. Ο θυμός όμως είναι κάτι αρνητικό. Δεν εμπεριέχει πρόταση, μονάχα καταστροφή. Ο θυμός είναι τυφλός. Δεν μπορεί να δημιουργήσει έναν νέο κόσμο.

Πώς γινόμαστε ικανοί να δημιουργήσουμε έναν νέο κόσμο;

Δημιουργούμε στο όνομα μιας ιδέας, και όχι στο όνομα της οργής. Δεν αρκεί να είμαστε εναντίον. Αυτό είναι αντίδραση, δεν είναι δράση. Δεν αρκεί, για παράδειγμα, να θυμώνουμε με την άδικη πολιτική απέναντι στους ξένους.

Το τελευταίο σας βιβλίο,

«Εγκώμιο του έρωτα», συνδέει τον έρωτα με την πολιτική. Στον καπιταλιστικό κόσμο ο έρωτας απειλείται;

Ο έρωτας απειλείται από την ιδέα ότι πρέπει να είναι ένα συμβόλαιο που θα πρέπει να διατηρεί τα συμφέροντα και των δύο πλευρών. Υπάρχει ο φόβος του ρίσκου. Αλλά δεν είναι εφικτή αγάπη χωρίς ρίσκο. Ο έρωτας είναι μια συνάντηση όπου το στοιχείο του τυχαίου δεν μπορεί να εξαλειφθεί. Όταν αγαπάμε κάποιον, εξαρτιόμαστε από αυτόν, εξαρτιόμαστε από την απάντησή του. Δεν υπάρχει αγάπη χωρίς οδύνη. Και αυτό στον σύγχρονο κόσμο των ανέσεων και της ασφάλειας δεν είναι εύκολο. Έχουμε γίνει ευάλωτοι στην απογοήτευση, και ο έρωτας είναι πιο εύθραυστος από ποτέ. Δεν υπάρχει λοιπόν ομοιογένεια μεταξύ κοινωνίας και αγάπης, όταν ζούμε σε έναν κόσμο όπου υπερέχουν τα χρήματα, η κοινωνική θέση, οι απολαύσεις. Ο έρωτας δεν βρίσκεται στη θέση του.

Irvine Welsh

**Αν σου άρεσε το σχολείο,
θα λατρέψεις τη δουλειά**

(IF YOU LIKED SCHOOL, YOU'LL LOVE WORK)

Διηγήματα

Σειρά Παραμόρφωση

Μετάφραση: Αλέξης Καλοφωλιάς

Ο συγγραφέας του *Trainspotting* αποδεικνύεται στα πέντε διηγήματα της συλλογής άξιος χειριστής της διηγηματικής φόρμας, χωρίς να χάνει ίχνος από το γνωστό βιτριολικό του χιούμορ και το πνεύμα του.

www.brainfood.gr • www.avopolis.gr

MAD
BOOKS